

GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN ÇALGI DERSLERİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Recep BAYRI

bysound_@hotmail.com, ORCID: 0009-0003-3139-4823

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Erdem ÇAĞLAR

ecaglar77@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3465-4515

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye

ÖZET: Türkiye'de sanatsal eğitimin önemli bir parçasını oluşturan Güzel Sanatlar Liseleri (GSL), özel yetenek sınavıyla öğrenci alan ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlardır. Bu liseler, alan dersleri ile sanata istekli ve yetenekli öğrencileri yükseköğretime hazırlamayı amaçlamaktadır. Çalgı eğitimi, bu alan derslerinin temel unsurlarından biridir. Bu araştırmanın temel amacı, GSL müzik bölümlerinde bireysel çalgı eğitimi alan öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumlarını incelemek ve müzik eğitimi ile çalgı eğitimine katkı sağlayacak bilgiler sunmaktır. Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve betimsel yöntemle veriler toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Yalçinkaya ve Eldemir (2013) tarafından geliştirilen ve 18 sorudan oluşan "Bireysel Çalgı Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'nin farklı bölgelerinde yer alan GSL'lerde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören GSL öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Samsun İlkadım GSL, Çorum GSL, Amasya GSL, Tokat GSL, Sinop GSL, Ordu-Penbe GSL, Giresun GSL ve Trabzon Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören 134 öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen veriler, SPSS 25.0 (The Statistical Packet for Social Sciences) paket programına aktarılmış ve istatistiksel çözümler yapılmıştır. Öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumlarına ilişkin frekans (f), yüzde (%) ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanmış, genel olarak öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumları, sınıf, okul, çalgı türü ve okullarının bulunduğu il değişkenlerine göre tutumlarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız t-testi ve varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma bulguları, GSL müzik bölümü öğrencilerinin çalgı derslerine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğunu göstermiştir. Çalgı türü ve okulun bulunduğu il değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sınıf değişkeninde ise anlamlı bir tutum düzeyi farkı olduğu görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELEER: Müzik Eğitimi, Güzel Sanatlar Liseleri, Çalgı Dersi

INVESTIGATION OF THE ATTITUDES OF STUDENTS IN FINE ARTS HIGH SCHOOLS TOWARDS INSTRUMENT LESSONS

ABSTRACT: Fine Arts High Schools (GSL), which constitute an important part of artistic education in Turkey, are institutions affiliated to the Ministry of National Education that accept students with a special aptitude test. These high schools aim to prepare students who are willing and talented in art for higher education with field courses. Instrument training is one of the basic elements of these field courses. The main purpose of this study is to examine the attitudes of students who receive individual instrument training in GSL music departments towards instrument lessons and to provide information that will contribute to music education and instrument education. In the study, the survey model was used and the data were collected by descriptive method. The "Individual Instrument Lesson Attitude Scale" developed by Yalçinkaya and Eldemir (2013) and consisting of 18 questions was used as a data collection tool. The population of the study consists of GSL students studying in the 2022-2023 academic year at GSLs located in different regions of Turkey. The sample consists of 134 students studying at Samsun İlkadım GSL, Çorum GSL, Amasya GSL, Tokat GSL, Sinop GSL, Ordu-Penbe GSL, Giresun GSL and Trabzon Fine Arts High Schools in the 2022-2023 academic year. The obtained data were transferred to SPSS 25.0 (The Statistical Packet for Social Sciences) package program and statistical solutions were made. Frequency (f), percentage (%) and arithmetic mean values of students' attitudes towards instrument lessons were calculated, and independent t-test and analysis of variance (ANOVA) were applied to determine whether there was a significant difference in students' attitudes towards instrument lessons in general, according to the variables of class, school, instrument type and province where their schools are located. The findings of the study showed that the attitudes of GSL music department students towards instrument lessons were generally positive. There was no significant difference in terms of the type of instrument and the province where the school is located. In the class variable, it was observed that there was a significant difference in attitude level.

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Sanat kurumları, günümüzde öğrencilere yeteneklerini sanat aracılığıyla ifade etme imkânı sunan ve bu doğrultuda gerekli donanımlarla mesleki hayata hazırlayan önemli kurumlardır. Türkiye'de konservatuvarlar, müzik öğretmenliği programları ve güzel sanatlar liseleri gibi kurumlar, mesleki müzik eğitimi alanında öncü rol oynamaktadır. Bu kurumlarda çalgı eğitimi, müfredatın önemli bir parçasını oluşturmakta ve özel yetenek sınavları ile öğrenci kabulü yapılmaktadır. Farklı yeteneklere sahip öğrenciler, bu kurumlarda ilgi alanlarına uygun çalgı eğitimleri alabilmektedirler. Çalgı çalma becerisinin gelişmesi, uzun yıllar süren disiplinli bir eğitim ve özveri gerektirmektedir. Bu bağlamda, akademik başarının yanı sıra çalgı derslerinin verimliliği de oldukça önemli bir konudur. Öğrenci motivasyonunu ve çalgı eğitimi sürecini etkileyebilecek birçok faktör bulunmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, çalgı eğitimi alanında çeşitli faktörlerin öğrencilerin tutumları üzerindeki etkisini incelemek ve bu sayede çalgı eğitimi uygulamalarının daha etkili bir şekilde planlanması ve uygulanmasına katkıda bulunmaktır.

Bu amaç doğrultusunda, araştırmada aşağıdaki problemlere yanıt aranmıştır:

1.1.1. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi, “Güzel Sanatlar Liselerinin müzik bölümündeki öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumları nasıldır” şeklinde belirlenmiştir.

1.1.2. Alt Problemler

- 1- Güzel Sanatlar Liselerinin müzik bölümündeki öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumları nasıldır?
- 2- Güzel Sanatlar Liselerinin müzik bölümündeki öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumlarında çeşitli değişkenlere göre anlamlı farklılıklar var mıdır?
 - a) Güzel Sanatlar Liselerindeki müzik bölümü öğrencilerinin çalgı derslerine yönelik görüşlerinde çalgı değişkenine göre anlamlı farklılıklar var mıdır?
 - b) Güzel Sanatlar Liselerindeki müzik bölümü öğrencilerinin çalgı derslerine yönelik görüşlerinde sınıf değişkenine göre anlamlı farklılıklar var mıdır?
 - c) Güzel Sanatlar Liselerindeki müzik bölümü öğrencilerinin çalgı derslerine yönelik görüşlerinde okul değişkenine göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Güzel Sanatlar Liseleri (GSL) öğrencilerinin çalgı derslerine yönelik tutumlarını inceleyerek çalgı eğitimi uygulamalarına katkıda bulunmaktır. Bu amaca ulaşmak için, öğrencilerin çalgı derslerine karşı ne kadar istekli ve motivasyonlu oldukları, derslerden ne kadar keyif aldıkları ve çalgı eğitiminin onlar için ne kadar önemli olduğu gibi tutumlar değerlendirilip, öğrenim gördükleri okul, sınıf düzeyi, çalgı türü ve okullarının buldukları ile göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği analiz edilecektir. Bu bağlamda öğrencilerin hangi çalgı türlerini tercih ettikleri, hangi sınıf düzeylerinde motivasyonlarının daha yüksek olduğu ve farklı okulların eğitim programlarının öğrencilerin tutumları üzerindeki etkileri gibi faktörler incelenmesi, öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumlarının belirlenmesi, GSL'lerde çalgı eğitimi uygulamalarının ve eğitim programlarının iyileştirilmesine yönelik önemli veriler sağlayacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Güzel Sanatlar Liseleri'nde (GSL) çalgı eğitimi, sadece müzikal becerilerin geliştirilmesinin ötesinde, öğrencilere birçok açıdan katkı sağlayan önemli bir eğitim alanıdır. GSL'lerde çalgı derslerine yönelik tutumların incelenmesi, eğitim programlarının ve uygulamalarının daha etkili hale getirilmesine yönelik değerli bilgiler sunmakta, bu sayede, öğrencilerin çalgı eğitimine olan ilgileri ve motivasyonları

artırılabilir, ders planları daha etkin şekilde düzenlenebilir ve öğretim yöntemleri geliştirilebilir. Çalgı derslerine yönelik olumlu tutumlar, öğrencilerin motivasyonlarını ve akademik başarılarını artırır. Bu durum, sadece müzik eğitimi alanında değil, genel olarak tüm derslerde daha iyi performans göstermelerini sağlayabilir. Çalgı eğitimi, öğrencilerin özgüvenlerini, disiplinlerini, konsantrasyonlarını ve yaratıcılıklarını geliştirmelerine yardımcı olur. Ayrıca, farklı insanlarla iletişim kurma ve ekip çalışması yapma becerilerini de kazandırır. Öğrencilerin hangi alanlarda yetenekli olduklarını ve hangi çalgılarda daha başarılı olabileceklerini keşfetmelerine imkân verir. Bu sayede, gelecekteki meslek seçimlerini daha bilinçli bir şekilde yapabilirler. Öğrenci tutumlarının bilinmesi, öğretmenlerin daha etkili öğretim yöntemleri geliştirmesine ve her öğrenciye en uygun şekilde hitap etmesine yardımcı olur. Bu bilgiler ışığında bu çalışmada Yalçınkaya ve Eldemir (2013) tarafından geliştirilen “Bireysel Çalgı Dersi Tutum Ölçeği” ni kullanarak GSL öğrencilerinin çalgı derslerine yönelik tutumlarını inceleyerek müzik eğitimi literatürüne önemli katkılar sunmaktır. Elde edilen bulgular, GSL' lerde çalgı eğitimi uygulamalarının daha da geliştirilmesine ve öğrencilere daha nitelikli bir eğitim sunulmasına katkıda bulunacak bir öneme sahiptir.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlardan yola çıkılmıştır.

- Araştırmanın amacı doğrultusunda uygun yöntem kullanıldığı,
- Verilerin elde edilmesinde uygun ölçme aracı kullanıldığı.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- 2022-2023 eğitim-öğretim yılında, belirlenen, Samsun İlkadım GSL, Çorum GSL, Amasya GSL, Tokat GSL, Sinop GSL, Ordu-Penbe GSL, Giresun GSL, Trabzon GSL öğrencileri ile,
- GSL öğrencilerinin çalgı derslerine yönelik tutumları ile sınırlıdır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müzik Eğitimi

Müzik, insanlığın en eski ve en evrensel dillerinden biri olarak bilinmektedir. Ruhu besleyen, duyguları harekete geçiren ve zihinlerde olumlu etki bırakan bir güce sahiptir. Müzik eğitimi de bu gücün kaynağını keşfetmeyi ve onu kullanmayı öğreten bir disiplinler arası alandır. Bu disiplin, sadece müzikal becerileri geliştirmenin ötesinde, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimde de önemli rol oynar. Müzikle iç içe olmak, estetik algıyı, yaratıcı düşünmeyi, problem çözme ve analitik düşünme becerilerini, disiplinli çalışma alışkanlıklarını ve konsantrasyon yeteneğini geliştirdiği bilinmektedir. Aynı zamanda duyguları ifade etme ve yönetme konusunda da yardımcı olduğu, ekip çalışması, iletişim ve empati gibi sosyal becerileri geliştirdiği düşünülmektedir. Uçan (1997: 30), müzik eğitimi "Genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel)" olmak üzere üç ana başlıkta toplamaktadır.

Müzik eğitimi, her yaşta insan için değerli bir deneyimdir ve farklı ihtiyaçlara ve ilgi alanlarına göre çeşitli şekillerde karşımıza çıkar. Genel Müzik Eğitimi: Herkesin müzikle ilişkisini geliştirmeye ve müzikal farkındalıklarını artırmaya odaklanır. Özengen (Amatör) Müzik Eğitimi: Genelde eğlence ve hobi amaçlıdır, usta-çırak ilişkisi ve geleneksel müzik tarzlarının aktarılması yoluyla gerçekleşir. Mesleki (Profesyonel) Müzik Eğitimi: Kurumsal, teorik ve disiplinli bir eğitim anlayışına sahiptir. Diploma veya sertifika ile sonuçlanan, teorik bilgiye dayalı bir sistemdir. Genel olarak müzik eğitimi çalgı çalma veya vokal eğitimi gibi pratik ve teknik becerileri, öğrencilerin çalgılarını veya seslerini doğru bir şekilde kullanarak müzik icra etme becerilerini içerir. Farklı müzik türlerinin tarihi, önemli besteciler, dönemler ve kültürel bağlamları hakkında bilgiler sunar. Bu öğrencilerin müziğin evrimini ve gelişimini anlamalarına yardımcı olur. Öğrenciler sahne deneyimi kazanarak müzik yeteneklerini sergilemelerini, solo performanslarını, grup çalışmaları veya orkestra gibi toplu performansları içerir. Müzik eğitimi öğrencilere müzikal anlayışlarını derinleştirme, estetik duyarlılıklarını artırma, yaratıcılıklarını geliştirme ve müziği anlamlı bir şekilde ifade etme becerilerini kazandırma amacıyla var olan önemli bir bilim dalıdır. Bu disiplin, öğrencilerin müzikle ilgili akademik ve duygusal dünyalarını zenginleştirirken aynı zamanda genel yaşam becerilerini geliştirmesine sağlar ve öğrencilerin ilgi alanlarına ve yeteneklerine göre özelleştirilebilir. Türkiye'de müzik eğitimi tarihi

oldukça eski ve köklü bir geleneğe sahiptir. Müzik eğitimi, çeşitli dönemlerde farklı formlarda ve kurumlarda gelişme göstermiştir. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, modern Türkiye'de müzik eğitimi daha da gelişmiştir. 1924'te Ankara'da Devlet Konservatuarı açılması ve daha sonra İstanbul ve diğer şehirlerde de konservatuvarların kurulması ile Türk müziğinin, batı müziğiyle zenginleştirilerek müzik eğitiminde önemli bir yer bulması buna önemli bir örnektir. Günümüzde Türkiye'de birçok devlet konservatuarı, üniversite müzik bölümleri, özel müzik okulları ve kurslar bulunmaktadır. Bu kurumlar, geniş bir müzik eğitimi yelpazesi sunarlar ve öğrencilere klasik batı müziği, Türk müziği, halk müziği, müzik teknolojisi gibi alanlarda eğitim vermeye, öğrencilere kapsamlı bir eğitim imkânı sunmaya, Türk müzik kültürü mirasını korurken aynı zamanda dünya müzik kültürleriyle de etkileşmeye, gelişmeye devam etmektedirler.

2.2 Çalgı Eğitimi

Çalgı eğitimi, öğrencilere çalgı çalma becerilerini kazandırarak müzikal yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan bir süreçtir. Müzik eğitiminin temel taşlarından biri olan çalgı eğitimi, genellikle bireyin seçtiği çalgıya odaklanır ve ona teknik hakimiyet kazandırmayı, müzik okuma yeteneğini geliştirmeyi ve çalgıyı müzikal bir ifade aracı olarak kullanabilmeyi hedefler. Çalgı eğitimi, klasik batı müziği (keman, piyano, flüt, gitar, trompet, viyola, viyolonsel, klarnet, vürmalı çalgılar vb.) ve Türk müziği (halk müziği ve sanat müziği çalgıları) gibi farklı müzik tarzlarını ve konularını kapsar. Her çalgı, kendine özgü teknik gereksinimleri, çalma teknikleri ve müzikal özellikleriyle öğrencilere eşsiz bir deneyim sunar. Çalgı eğitimi genellikle bire bir veya küçük grup dersleri şeklinde verilir. Bu derslerde öğrenciler, çalgılarını çalarken doğru duruş, nefes kontrolü ve el-parmak koordinasyonu gibi teknik detayları öğrenirler. Aynı zamanda, nota okuma, müzik terimleri, ritim ve ölçü gibi temel müzik teorisi konuları da çalgı eğitiminin önemli bir parçasını oluşturur. Çalgı eğitimi, sadece müzikal becerileri geliştirmenin ötesinde, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimde de önemli rol oynar. Bu eğitim, disiplinli çalışma alışkanlıkları, konsantrasyon yeteneği, problem çözme becerileri, yaratıcılık, estetik algı ve duyguları ifade etme yeteneği gibi birçok kazanım sağlar. Çalgı eğitimi, her yaşta insan için değerli bir deneyimdir ve müzikle iç içe olmanın keyfini yaşarken birçok açıdan gelişmeye imkân tanır. Bu disiplinin gelişmesi ve yaygınlaşması, daha sanatsal, daha duyarlı ve daha mutlu bir toplum inşa edilmesine katkıda bulunacaktır.

2.3 Güzel Sanatlar Liseleri

Türkiye'de Güzel Sanatlar Liseleri (GSL), sanatsal yeteneğe sahip öğrencilere özel eğitim imkânı sunan önemli eğitim kurumlarıdır. Bu liseler, öğrencilerin sanatsal becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra genel eğitim de almalarını sağlayarak, onları sanatsal ve akademik açıdan donanımlı bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlar. Türkiye'de ilk GSL, 1989 yılında Ankara'da açılmış ve bu eğitim modeli 1990'lı yıllarda diğer şehirlere de yayılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, n.d.). GSL'lerin kurulması, Türkiye'de sanatsal yeteneğe sahip öğrencilere özel bir eğitim imkânı sunma ihtiyacından doğmuştur. Bu liseler, konservatuvarlara ve üniversitelerin sanat bölümlerine geçiş için önemli bir basamak görevi görmektedir. GSL'lerin müfredatları, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından belirlenir ve sanatsal becerilerin geliştirilmesine odaklanır (Milli Eğitim Bakanlığı, n.d.). Müfredatta müzik, resim, tiyatro, dans gibi farklı sanat dallarında teorik ve pratik dersler yer alır. Ayrıca, Türkçe, matematik, fen bilimleri, sosyal bilimler gibi genel eğitim dersleri de müfredatın bir parçasıdır. Türkiye'de Güzel Sanatlar Liseleri, sanatsal yeteneğe sahip öğrenciler için önemli bir eğitim imkânı sunmaktadır. Özel yetenek sınavıyla öğrenci kabul eden bu liseler, öğrencilerin sanatsal becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra genel eğitim de almalarını sağlayarak, onları sanatsal ve akademik açıdan donanımlı bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Günümüzde GSL'ler, Türkiye'nin sanatsal potansiyelinin korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu okullar, sadece sanatsal becerileri geliştirmenin ötesinde, disiplin, özgüven ve yaratıcı düşünme gibi birçok kazanım da sağlamaktadır. Türkiye'nin sanatsal ve kültürel hayatında önemli bir yere sahip bu okullar, geleceğin sanatçılarına ve sanatseverlerine ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

2.4. Müzik Eğitiminde Tutum ve Tutum Ölçekleri

Tutum, bireyin deneyimleri sonucunda belirli bir nesneye veya duruma karşı oluşan duyuşsal ve bilişsel bir eğilimdir. Bu eğilim, bireyin o nesneye veya duruma karşı nasıl davranacağını da yönlendirir (Allport, 1967: 4). Araştırmalar, tutumların büyük ölçüde küçük yaşlarda edinildiğini ve bu tutumların önemli bir değişime uğramadan uzun süre korunduğunu göstermektedir (Kocabaş, 1997: 141-145).

Özellikle 12-30 yaş arası dönem, tutumların gelişmesi ve değişmesi açısından kritik önem taşır. Müzik eğitiminde tutum, öğrencilerin müzik derslerine ve genel olarak müzik eğitime karşı gösterdiği duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkileri ifade eder. Bu tutumlar, öğrencilerin müzik eğitimi sürecine olan motivasyonlarını, katılımlarını ve başarılarını doğrudan etkiler. Dolayısıyla müzik eğitiminin anlamını, kalitesini, verimini ve etkinliğini artırmak için öğrencilerin müzik eğitime yönelik tutumlarını anlamak ve geliştirmek büyük önem taşır (Uçan, 1997: 30). Müzik eğitimi tutumları, öğrencilerin müzik eğitime karşı olan düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını kapsar. Bu tutumlar, öğrencilerin müzik derslerine olan ilgisini, motivasyonunu ve öğrenme süreçlerine katılımını doğrudan etkiler. Öğrencilerin müzik eğitime yönelik tutumları, anketler, gözlemler, görüşmeler ve performans değerlendirmeleri gibi çeşitli yöntemler kullanılarak ölçülebilir. Bu yöntemlerle elde edilen veriler, müzik eğitim programlarının değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için önemli geri bildirimler sağlar (Özer, 2009: 76). Öğrencilerin müzik eğitime yönelik olumlu tutumlar geliştirmesine yardımcı olmak için ilgi çekici ve katılımcı öğrenme ortamları oluşturmak önemlidir. Öğretmenlerin de olumlu geri bildirimde bulunması, öğrenci-öğretmen ilişkilerini güçlendirmesi ve öğrencilerin başarılarını takdir etmesi olumlu tutumları pekiştirir (Kaya, 2013: 46). Müzik eğitiminde tutumlar, öğrencilerin bu eğitimden aldıkları verimi ve müzikle olan ilişkilerini doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Bu nedenle müzik eğitiminde tutumları anlamak, ölçmek ve geliştirmek için çeşitli yöntemler kullanmak ve bu konuda çalışmalar yapmak büyük önem taşımaktadır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmaya ilişkin çalışma yöntemleri yer almaktadır. Yalçınkaya ve Eldemir (2013) tarafından geliştirilen 18 soruluk "Bireysel Çalgı Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler, SPSS paket programına aktarılmış ve istatistiksel çözümleri yapılmıştır. Öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumlarına ilişkin frekans (f), yüzde (%) ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanmış; genel olarak çalgı derslerine yönelik tutumları, sınıf, okul, çalgı türü ve okullarının bulunduğu il değişkenlerine göre tutumlarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız t-testi ve varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışma, tarama modeli ile betimsel nitelikte bir araştırma olarak yapılmıştır. Çalışmada alanyazın taranarak ilgili araştırmalar saptanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki GSL'de tüm kademelerde çalgı eğitimi alan öğrenciler; örneklem grubunu ise 2022-2023 eğitim öğretim yılında Amasya, Çorum, Giresun, Samsun, Ordu, Sinop, Tokat ve Trabzon illerinden basit rastgele örnekleme yoluyla belirlenen Güzel Sanatlar liselerindeki eğitim alan 134 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 3.1: Araştırmanın Örneklemi

Katılımcı	Hedef	%	Gerçekleşen Örneklem	%
Öğrenci	202	100	134	66,34

3.3. Araştırmada Yer Alan Öğrencilere İlişkin Demografik Özellikler

Aşağıda, araştırmada yer alan GSL öğrencilerin demografik bilgilerine yönelik ve frekans ve yüzde dağılımı Tablo 3. 1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2: Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Araştırma Değişkenlerine Göre Demografik Bilgilerine Yönelik Frekans ve Yüzde Dağılımı

Değişken	N	%	
Okul	Amasya Gsl	18	13,4
	Çorum Gsl	8	6
	Giresun Gsl	9	6,7
	İlkadım Gsl	18	13,4

	Ordu Gsl	11	8,2
	Sinop Gsl	18	13,4
	Tokat Gsl	25	18,7
	Trabzon Gsl	27	20,1
	Toplam	134	100
Çalgı	Ses Eğitimi	4	3
	Telli-Mızraplı	40	29,9
	Tuşlu	20	14,9
	Üflemeli-Batı	13	9,7
	Üflemeli-Tsm	3	2,2
	Vurmalı	3	2,2
	Yaylı Çalgı	51	38,1
	Toplam	134	100
	Sınıf	9	3
10		6	4,5
11		23	17,2
12		102	76,1
Toplam		134	100

Tablo 3.2’de araştırmaya katılmış olan 134 öğrencinin % 20,1’inin Trabzon (27 öğrenci), %18,7’sinin ise (25 öğrenci) Tokat Güzel Sanatlar Liselerinden olduğu görülmekte, bu sebeple en fazla katılımın bu liselerden olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin %76,1’inin 12. sınıf olduğu ve en yüksek sayıdaki katılımcının bu sınıftan olduğu görülmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacına bağlı olarak öğrencilerin, demografik özelliklerine ilişkin verileri toplamak üzere kişisel bilgi formu ve Yalçınkaya ve Eldemir (2013) tarafından geliştirilen anket aracının kullanılmasıyla gerekli verilere ulaşılmıştır. Çalışma için gerekli izinler alınarak ilgili öğrencilerle yüz yüze uygulamalar yapılmış, ulaşılamayan bazı öğrencilerden ise uzaktan erişim yoluyla veriler elde edilmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formunda, çalışmaya katılan öğrencilerin, öğrenim gördükleri GSL, öğrenim görülen sınıf düzeyi ve çalgı değişkenlerinin sorulduğu toplam 18 soru yer almaktadır. Sorulara ilişkin seçenekler ve puan dağılımları aşağıda yer almaktadır. 3, 6, 9, 11, 14 ve 15. sorular olumsuz nitelikte olup recode yapılarak değerlendirilmiştir.

Seçenek		Puan Aralığı
Hiçbir Zaman	(1)	1.00-1.80
Nadiren	(2)	1.81-2.60
Bazen	(3)	2.61-3.40
Çoğunlukla	(4)	3.41-4.20
Her Zaman	(5)	4.21-5.00

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın konusu değişkenlerin özelliklerini saptamak için, 2 değişken için parametrik testlerden Bağımsız Örneklem T-Testi kullanılmışken, 2’den fazla olan değişken için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmada p=0,05 değeri, sonuçların yorumlanması için anlamlılık düzeyi olarak dikkate alınmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, GSL müzik bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin, çalgı derslerine yönelik tutumlarının incelenmesine ilişkin verilere dair bulgular ve yorumlar çalışmanın alt problemleri doğrultusunda ifade edilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Güzel Sanatlar Liselerinin müzik bölümündeki öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumları nasıldır? Sorusuna ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.1: Öğrencilerin Çalgı Derslerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Elde Edilen Verilerin Yer Aldığı Tablo

Sorular	\bar{X}	N
1- Çalgı dersine istekle çalışırım.	3,62	134
2- Çalgı dersi benim için önemli bir derstir.	3,75	134
3- Çalgı dersinden hoşlanmam.	2,16	134
4- Çalgı dersinden keyif alırım.	3,90	134
5- Çalgı dersi, çalma becerilerimi geliştiren bir derstir.	4,24	134
6- Çalgı dersinin boş geçmesi hoşuma gider.	2,74	134
7- Çalgı dersinde kendimi mutlu hissederim.	3,78	134
8- Çalgı dersine hazırlanarak girerim.	3,04	134
9- Çalgı dersi benim için ilgi çekici değildir.	2,27	134
10- Çalgı dersi mesleki açıdan önemli bir yere sahiptir.	3,54	134
11- Çalgı dersi önemsemediğim bir derstir.	2,56	134
12- Çalgı dersi zevkli bir dersti	3,86	134
13- Çalgı dersi başarılı olduğum bir derstir.	3,41	134
14- Çalgı dersi müziksel gelişimimi destekleyen bir ders değildir.	1,99	134
15- Çalgı dersi beni tedirgin eder.	2,24	134
16- Çalgı dersini sabırsızlıkla beklerim.	3,09	134
17- Çalgı dersi beni ruhsal açıdan rahatlatır.	3,76	134
18- Çalgı dersi saatlerinin fazla olmasını isterim.	3,25	134

Tablo 4.1’deki GSL’nin müzik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumlarına ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde;

Çalgı dersinin becerileri geliştirdiği ($\bar{X} = 4,24$) ve keyif alınan bir ders olduğu ($\bar{X} = 3,90$) düşüncesine ilişkin ifadeler ilk sıralarda yer almakta, olumsuz ifadelerden “Çalgı dersi müziksel gelişimimi destekleyen bir ders değildir.” ifadesinin en az ortalamaya sahip olduğu ($\bar{X} = 1,99$) görülmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin “nadiren” ve “hiçbir zaman” ifadelerini seçmedikleri gözlemlenmektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Güzel Sanatlar Liselerinin müzik bölümündeki öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumlarında çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık var mıdır? Sorusuna ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Değişkenler: Çalgı, Okul, Sınıf

Tablo 4.2: Öğrencilerin Çalgı Dersine Yönelik Tutumlarında Çalgı Değişkenine İlişkin Ortalamaları

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	En Az	En Çok
Ses Eğitimi	4	2,9861	,43123	,21561	2,44	3,50
Telli-Mızraplı	40	3,2042	,45715	,07228	2,33	4,44
Tuşlu	20	3,2278	,33523	,07496	2,44	3,89
Üflemeli-Batı	13	3,0000	,43862	,12165	2,28	3,67
Üflemeli-Tsm	3	3,2963	,50410	,29104	2,72	3,67
Vurmalı	3	2,9815	,33487	,19334	2,67	3,33
Yaylı Çalgı	25	3,2004	,36936	,05172	2,33	3,89
Toplam	134	3,1770	,40230	,03475	2,28	4,44

Tablo 4.3: Öğrencilerin Çalgı Dersine Yönelik Tutumlarında Çalgı Değişkenine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

ANOVA					
	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	,820	6	,137	,838	,543
Grup İçi	20,706	127	,163		
Toplam	21,526	133			

Yapılan tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) sonucunda gruplar arası ve grup içi puanlarının kareler ortalamaları incelendiğinde gruplar arası 0,820 grup içi 20,706 puan alındığı görülmektedir. Yapılan istatistiksel analizde elde edilen anlamlılık değeri (p değeri) 0,543'tür. Elde edilen sonuca bakıldığında çalgı değişkenine ilişkin anlamlı bir farklılık oluşmadığı gözlenmektedir. Başka bir deyişle, çalgı değişkeni öğrencilerin tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır.

Tablo 4.4: Öğrencilerin Çalgı Dersine Yönelik Tutumlarında Okul Değişkenine İlişkin Ortalamaları

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	En Az	En Çok
Amasya Gsl	18	3,1296	,25918	,06109	2,61	3,67
Çorum Gsl	8	3,2847	,29761	,10522	2,67	3,61
Giresun Gsl	9	3,2531	,53943	,17981	2,83	4,44
İlkadım Gsl	18	3,2716	,30303	,07142	2,83	3,67
Ordu Gsl	11	3,3535	,21840	,06585	3,00	3,67
Sinop Gsl	18	3,2438	,41449	,09770	2,67	3,89
Tokat Gsl	25	2,9822	,39242	,07848	2,33	3,67
Trabzon Gsl	27	3,1523	,52061	,10019	2,28	4,00
Toplam	134	3,1770	,40230	,03475	2,28	4,44

Tablo 4.5: Öğrencilerin Çalgı Dersine Yönelik Tutumlarında Okul Değişkenine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1,735	7	,248	1,578	,148
Grup İçi	19,791	126	,157		
Toplam	21,526	133			

Yapılan tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) sonucunda gruplar arası ve grup içi puanlarının kareler ortalamaları incelendiğinde gruplar arası 1,735, grup içi ise 19,791 puan alındığı görülmektedir. Yapılan istatistiksel analizde elde edilen anlamlılık değeri (p değeri) 0,148'tür. Elde edilen sonuca bakıldığında anlamlı bir farklılık oluşmadığı gözlenmektedir. Başka bir deyişle, okul değişkeni öğrencilerin tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır.

Tablo 4.6: Öğrencilerin Çalgı Dersine Yönelik Tutumlarında Sınıf Değişkenine İlişkin Ortalamaları

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	En Az	En Çok
9. sınıf	3	3,3704	,48538	,28024	2,83	3,78
10. sınıf	6	3,5185	,28689	,11712	3,17	3,89
11. sınıf	23	3,0362	,40431	,08431	2,33	3,89
12. sınıf	102	3,1830	,39521	,03913	2,28	4,44
Toplam	134	3,1770	,40230	,03475	2,28	4,44

Tablo 4.7: Öğrencilerin Çalgı Dersine Yönelik Tutumlarında Sınıf Değişkenine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

ANOVA					
	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p

Gruplar Arası	1,271	3	,424	2,720	,047
Grup İçi	20,254	130	,156		
Toplam	21,526	133			

Çoklu Karşılaştırma

Ortalama				
Sınıf	Sınıf	Ortalama Fark (I-J)	Std. Hata	p
9. sınıf	10. sınıf	-,14815	,27911	,951
	11. sınıf	,33414	,24230	,515
	12. sınıf	,18736	,23122	,849
10. sınıf	9. sınıf	,14815	,27911	,951
	11. sınıf	,48229*	,18094	,043
	12. sınıf	,33551	,16581	,185
11. sınıf	9. sınıf	-,33414	,24230	,515
	10. sınıf	-,48229*	,18094	,043
	12. sınıf	-,14677	,09111	,376
12. sınıf	9. sınıf	-,18736	,23122	,849
	10. sınıf	-,33551	,16581	,185
	11. sınıf	,14677	,09111	,376

Yapılan tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) sonucunda gruplar arası ve grup içi puanlarının kareler ortalamaları incelendiğinde gruplar arası 1,271 grup içi 20,254 puan alındığı görülmektedir. Yapılan istatistiksel analizde elde edilen p değeri 0,047'tür. Elde edilen sonuca bakıldığında sınıf değişkeninin anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmektedir. Başka bir deyişle, sınıf değişkeni öğrencilerin tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmaktadır.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu kısımda çalışmanın bulguları ve yorumları sonucunda ulaşılan tespitler yer almaktadır. İlgili tespitler araştırmanın alt problemlerinin sırasıyla aşağıda verilmiştir.

5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan "Güzel Sanatlar Liselerinin müzik bölümündeki öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumları nasıldır? Sorusuna ilişkin elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin genel olarak çoğunlukla seçeneğini tercih etmiş ve çalgı derslerine yönelik yüksek sayılabilecek (ortalama 3,61) bir tutum düzeyine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Güzel sanatlar liselerinin yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden ve müzik alanını tercih etmiş öğrencilere eğitim vermesinin bu sonuçlar üzerinde etkisi olduğu söylenebilir. Öğrenciler bu kurumlarda çoğunlukla yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmektedir. Bu duruma bağlı olarak çalgı konusunda becerileri artan öğrencilerin çalgı dersine olan tutum düzeylerinin artması da beklenen bir durumdur. Çalgı dersleri çoğunlukla bireysel olarak veya küçük gruplar ile uygulanmakta, kişisel farklılıkların ve sorunların daha kolay anlaşılacağı bir ders ortamı oluşmaktadır. Bu durum da öğrenci güdülenmesini artıran bir etken olarak düşünülebilir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma bulgularından anlaşıldığı üzere çalgı, okul değişkenleri öğrencilerin çalgı dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmazken, sınıf değişkeni anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Sınıf değişkenindeki farklılık 10. ve 11. sınıflarda görülmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler şu şekildedir;

- Araştırmanın farklı okullarda ve daha geniş örneklem grupları ile yapılması önerilmektedir.

- Çalgı dersine yönelik tutumların farklı değişkenler açısından da incelenmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.
- Çalgı türleri arasında tutum farklılıkları olmadığı göz önünde bulundurularak, eğitim stratejileri tüm çalgı türlerine eşit derecede odaklanılabilir.
- Okul değişkeninin tutumlar üzerinde belirleyici olmadığı göz önüne alındığında, farklı okullar arasında iyi uygulamaların ve başarılı öğretim yöntemlerinin paylaşılması teşvik edilebilir. Bu sayede, eğitim kalitesi genel olarak artırılabilir ve öğrencilerin müzik eğitimine yönelik tutumları daha da olumlu hale getirilebilir.
- Sınıf düzeylerine göre tutum farklılıklarının varlığı, özellikle 10. ve 11. sınıf öğrencileri arasında, müzik eğitiminde sınıf düzeyine özel programlar ve motivasyon artırıcı aktiviteler geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu sınıflarda öğrencilerin ilgisini ve motivasyonunu artıracak projeler ve etkinlikler düzenlenmelidir.
- Öğrencilerin çalgı derslerine yönelik olumlu tutumlarını geliştirmek amacıyla rehberlik hizmetleri, motivasyonlarını yüksek tutacak seminerler düzenlenebilir. Öğrencilerin başarılarının tanınması ve ödüllendirilmesi, tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir.
- Öğrencilerin çalgı eğitimine yönelik tutumlarının zaman içindeki değişimlerini izlemek amacıyla uzun vadeli araştırmalar tekrarlanabilir ve bu araştırmaların sonuçları doğrultusunda eğitim planları sürekli olarak gözden geçirilebilir ve güncellenebilir.
- Bu çalışma ve öneriler Güzel Sanatlar Liselerinde verilen çalgı eğitiminin daha etkili ve öğrenci merkezli bir yapıya kavuşmasına yardımcı olabilir. Böylece eğitim programlarının öğrencilerin ihtiyaçlarına ve yeteneklerine göre uyarlanması, müzik eğitimine olan ilgiyi ve başarıyı olumlu yönde artıracaktır.

KAYNAKÇA

- ALLPORT, G. (1967). "Attitudes", Readings In Attitude Theory and Measurement, (ed. Martin Readings), In Attitude Theory and Measurement, 1-14.
- KAYA, A. (2013). *Türkiye'de Güzel Sanatlar Liseleri ve Sanat Eğitimi*. *Sanat Eğitimi Dergisi*, s. 46.
- KOCABAŞ, A. (1997). "Temel eğitim II. kademe öğrencileri için müziğe ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması" Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XIII, 141-145.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (n.d.). Güzel Sanatlar Liseleri. <https://muzikakademi.com.tr/>
- ÖZER, B. (2009). Sanat Eğitimi ve Güzel Sanatlar Liseleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, s. 76
- UÇAN, A. (1995). *Türkiye'de Müzik Eğitimi: Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları, s. 53.
- UÇAN, A. (1997). *Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları, s. 30.
- YALÇINKAYA, B. (2013). *Bireysel Çalgı Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Year: 2013.Cilt/Volume:10, Sayı/Issue: 21, s. 29-36 29, Çanakkale.